

ВЫХОДЗІЦЬ
ШТО-ТЫДЗЕНЬ
У ПАНЯДЗЕЛКІ

АДРЭС РЭДАКЦЫІ
І АДМІНІСТРАЦЫІ:

Вільня, Завальная 7.

НАША НІВА

(ЗАКЛАДЗЕНА у 1906 г.)

Вільня 28 кастрычніка 1920 г.

У нязвычайна важны мамэнт нашага нацыянальнага жыцця пачынае нанова выхадаць „Наша Ніва“.

Бязмала дзесяць год — ад 1906 да 1915 году працавала „Наша Ніва“, пра-
кладаючы дарогу, па якой і пайшло разъвіццё беларускае нацыянальнае ідэя.
„Наша Ніва“ фармавала гату ідэю, вы-
прапоўвала і давала конкретную форму і змест тым яшчэ няясным пачуваньнем і пажаданьнем, якія будзіліся ў душах сыноў беларускае вёскі, радзіўшыхся і узросцых ужо пасля скасаванья пры-
гону — ў больш вольнай атмосфары.

Збудзіўшыся ад адвечнага сну, беларускі народ пачаў прасвятлеўшымі вачымі углядацца на сърет божы, а ў той мамэнт, калі валілася старая расейская імперыя, пабудаваная на ўціску народаў і тушэнні ўсялякае вольнае думкі, — ў той мамэнт беларускі народ пачаў сам сваімі рукамі будаваць сабе новае жыццё, будаваць сабе незалежную дзяржаву. Такім прадкам нацыянальная ідэя пашырылася і абняла беларускую дзяржаўную ідэю.

Варункі для нашага дзяржаўнага будаўніцтва склаліся аднак вельмі благі. Бязупынае быццё на Беларускай зямлі чужацкіх войск, зъмяніўшыся адна за аднай окупантамі не далі нам магчымасці паставіць наш дзяржаўны будынак так скора і так лёгка, як гэта ўдалося нашым шчаслівейшым за нас суседзям. І вось цяпер усенька наша зямелка пабіта на кусочкі, і на кожным куску пануе іншая, ды заўсёды чужацкая ўлада.

Трэйці раздзел Беларусі.

Усякі гвалт вызывае адпор. Гэта вельмі старая праўда, ды яна ня губле свае цаны і дагэтуль. Асабліва ж яна мае вялікую цану для нас тады, калі мы паводле фактаў сучаснага жыцця стараемся судзіць аб будучыне.

Такі гвалт над беларускім народам становіць новы раздзел яго зямлі паміж Савецкай Расеяй і Польшчай. І калі ён ня выкліча адпору з боку беларусаў ураз-жа, дык гэны адпор выявіцца ў будучыні, каторая нясе нам вострую барацьбу Беларусі з захватчыкамі яе часцей.

Беларусь крольць на кускі яе суседзі ўжо ня першы раз. Першы раздзел быў зроблены на Берасцейскім міре, калі Нямеччына і Савецкая Расея пабілі яе на трох частках: заходняя частка разам з Літвой аддадзена была немцам, паўдзенны паветы — Украіне, увесе ўсход — Маскоўшчыне. Аднак, разгром Нямеччыны антантай разбіў Берасцейскую ўмову, скасаваўшы гэны раздзел. Другі раздзел зроблены ў Маскве 12 ліпня сёл. г.: Савецкая Расея „аддала“ Літоўскай дзяр-

Гэтая варункі прымусілі беларусаў пры кожнай уладзе шукаць спосабаў дзяля абароны калі ўжо не свае дзяржаўнае ідэі, дык прынамся нацыянальных правоў. З гэтага вынікала і рожнароднасць тактыкі пад рожнымі окупантамі, рожнароднасць так-званых „орыентатый“, што вельмі заблутала дзіве аснаўныя ідэі нашага адраджэння: чиста нацыянальную, нязменную пры ўсялякіх палітычных абставінах, і дзяржаўную, якая вымагае тактыкі, прытарнаванай да мамэнту і акалічнасцей.

Такая блутаніна не магла не адбіцца на ўсёй беларускай ідэолёгіі, зачямянночы яе асабліва ў гаёх тых, хто толькі нядаўна стаў съядомым беларусам. Вызваліца ад яе, разагнаць той туман, якім туманнасць і навыразнасць агульнага палітычнага палажэння спавівае ідэю нашага ўсестароннага адраджэння, — вось мэта, якую адноўленая „Наша Ніва“ ставіць сабе ў гэты мамэнт.

Старая працаўнікі „Нашае Нівы“ сцярпраша думлі аднавіць сваю часопіс у форме месячніка. Аднак непамысныя варункі і захват нашага штандару — нашага тытулу — літоўскім выдавецтвам у польскай мове прымусілі нас выпустиць у съвет прыгатаваны ўжо да друку матэрыял для першага (маёвага) нумэру ў постапі „Зборніку Нашае Нівы“. Ця пер мы маем магчымасць вярнуцца да старое формы нашага выдавецтва і будзем выпускаць „Нашу Ніву“, яктыднёвік, — на жаль, з прычыны цяжкога матэрыяльнага палажэння, пакуль-што вельмі невялікі.

Жаве беларускія паветы Віленскі, Ашмянскі, Лідзкі, Горадзенскі, беларускія часткі Троцкага і Свянцянскага, часткі Віленскага і Дзісненскага. Урэшті 12 кастрычніка сёл. г. Беларусь парэзалі на часткі трэйці раз, — і гэты раздзел для нас самы страшны: паводле міравой умовы ў Рызе, Савецкая Расея „аддала“ Польшчы ўсю Горадзеншчыну (апрача горадзенскага павету), Пінскі, Навагрудскі і часы Мазырскага, Слуцкага і Менскага паветаў, урацці бязмала ўсенькія паветы Вілейскі і Дзісненскі. За тое ўсе беларускія землі, якія ляжаць на ўсход ад лініі раздзелу, прызнаны і Польшчай і Савецкай Расеяй за незалежнай Беларусью.

Нязвычайны, начуты ўшчэ ў гісторыі народаў цынізм, злая насымешка над усялякім правам і справядлівасцю! Польшча і Расея (Савецкая) згодліва прызнаюць незалежнасць Беларусі, а ў сълед за гэтым прызнаньнем, не дапускаючы прадстаўнікоў прызнанай ўжо Беларускай Рэспублікі на міравыя перагаворы, прад-

Цана асобнага
нумэру 3 мк.

ЦАНА АБВЕСТАК:
на 1 стран. . . . 15 мар.
на 4 . . . . 5 "
за радок пэтіту.

Польскія работнікі аб раздзеле Беларусі.

Рада Работніцкіх Дэлегатаў Варшавы вынесла рэзалюцыю аб Рыжскім замірэнні. У рэзалюцыі кажацца: „Рада Работніцкіх Дэлегатаў сцвярджае, што прынятая лінія замірэння, рассякаючы жывое цела народаў Беларускага і Украінскага, ня можа быць усходній граніцою Польшчы, бо ўлучэнне ў Польшу чужых народаў грозіць Польшчы разъвіццем шовінізму і нацыянальных сварак. Асноваю для азначэння граніцы павінен быць прынцып этнографічны“.

стаднікі Польшчы і Расеі дзеляць гэну-ж Беларусь паміж сабой! Расея аддае паліком не сваю ўжо, а прыналежачую Беларусі зямлю, на якую ня мае нікіх правоў. І Польшча, ведаючы, што Расея ўжо ня мае права прадаваць чужую маемасць, купіла гэную беларускую маемасць ад маскалёў за пану міра з бальшавікамі.

Вось „юрыдычны“ бок польска-бальшавікага міра. А які будзе фактычны? Што дасьць гэты мір у будучыне?

Ясна адно: незалежная Беларусь, як-бы яе ні абрэзали з усіх бакоў, на гэнныя разьдзелы свае згоды не давала. Аб гэтым яе ніхто ня пытаўся! І яна ніколі ня будзе признаваць законнымі захваты суседзямі яе зямлі, зробленыя без яе згоды. Ведама, калі Беларусь будзе слабая, то з гэнага няпрызнання суседзі яе толькі пасъмлюцца. Але жыццё паказвае, што часам і слабы можа стацца дужым, калі звязацца саюзам з дужым. І хто можа цяпер сказаць, ці пакрыўданая Беларусь і гэтак сама пакрыўданая Украіна пе пададуць адна аднай рукі, не пашукаюць дужых саюзников і ня пойдуть аружай сілай вярнуць тое, што ў іх незаконна ўзята?..

У палітычным жыцці Усходняе Эўропы Беларусь здаўна становіла косьць нязгоды для суседзяў. Москва доўга баролася за нее з Польшчай. Ці ня суджана ей ізноў стацца прычынай калатні між яе суседзямі? Між Літвой і Польшчай барацьба ўжо йдзе — і йдзе яна як раз аб тую частку Заходняе Беларусі, якую Савецкая Расея аддала Літве. А ўсё паказвае на тое, што ў адносінах між Польшчай і тэй Расеяй, якая адбудзеца на руинах бальшавізму, пытанье аб Беларусі доўга будзе пагражаць згодзе толькі што замірўшыхся нашым коштам дзяржаў.

Гвалт, учынены над Беларусью, ня можа астацца без адпору — ў будучыне.

Ант. Навіна.

Рыжскі мір і беларускае пытанье.

„Gazeta Krajowa“, орган, які стаіць на становішчы „Сярэдняе Літвы“, гэтак іша ў № 41 аб адносінах паміж Беларусью і Польшчай у звязку з рыжскіми миррамі:

„пад той час, як Польшча мае формальнае адчэньне ад замежніх заходаў ад пазнатанай лініі як з боку украінскага ураду Раковскага, так і з боку ураду Шатлоўри, — яна ані ад Савецкага, ані ад Н

роднае Беларусі падобнага адрачэнія не атрымана. Гэта пакідае беларускае пытанье адкрытым. Мы думаем гэтак сама!

Справа аб Вільню.

„Central News“ пераказавае зъвестнот, пасданых 15 кастрычніка антантай (Франція і Англія) польскаму ўраду ў справе заняцця Вільні генералам Жэліговскім. Французскі і англійскі ўрады лічачы скупаццю Вільні нязголней з замірэннем, зробленым з Літвой пры пасрэдніцтве Лігі Народаў. Окупаныя эта пярэчышы такжа і заявам Польшчы, учыненым перад саюзнымі ўрадамі і Лігай Народаў. Англійскі і Французскі ўрады думаюць, што польскі ўрад павінен вырачыся зусім ген. Жэліговскага. Нота канчаецца (паводле газ. „Rzeczpospolita“) даслоўна гэтак:

„Калі-б Вільня ў хуткім часе ня будзе эвакуована, дык Рада Лігі Народаў уважала-бы сябе прымушанай экстэрніца сабрацца дзеля распазнанья падаждельнія, якое павінна лічыць вельмі сур'ёзным.“

Парыжскі карэспандэнт тэй-жа „Rzecznopolskie“ піша, што Рада Лігі Народаў, якая сабралася ў Брусселі, ад гэтага панядзелку мелаася прыступіць да разгляду пытанья аб Вільні.

Паводле англіцкай газеты „Times“, Польшча ў адказ на ноты саюзнікаў у сваёй ноце паміж іншым высказала зьдзіўленыне з тae прычыны, што Францыя і Англія лічачы сябе павіннасцю даровыўць Вільню Літве. Пры гэтым польскі ўрад ладае, што такая пастаноўка магла-бы выклікаць новыя конфлікты і вялікае нездавольства ўсіх польскай арміі. Польскі ўрад заклікае горача саюзнікаў, каб ня чынілі прашкод пры адбудове польскага гаспадарства.

А пакуль пішуцца ўсе гэтыя ноты, на фронце спыняецца ліца кроў братніх народаў—за тую-ж Вільню...

Па старой дарозе.

Урад «Сярэдняе Літвы», выдаў дэкрэт аб тым, што у межах «Сярэдняе Літвы», ажно да новай зъмес-

ни, маюць моц усе загады з моцай уставу і усе выканавчыя загады, абвешчаныя у польскім урадовыем органе Dziennik Urzędowy Zarządu Cywilnego Ziemi Wschodnich і меўши ў гэтых межах сілу у летку 1920 году перад выхадам на мяжу (Дэкрэт № 5 з 19.XI.1920).

Ці не дажджымся мы, што і усе чыноўнікі польскага Ober Ostу з'едуцца іною ў Вільню і начапуць старую сваю работу пад штандарам «пезалежнасці»? Прыслалі яны, як вадома, че вернасць Польшчы, дык іншых прашкод няма...

ПРАВАКАТАРЫ.

Кожны, хто за апошнія два дзясяткі год прыглядаўся да палітычнага жыцця Беларусі, ведае, што беларусы ўесь час стаялі на грунце найцяжнейшага беларуска-літоўскага збратаўніцтва, найцяжнейшага еднасці гэтых народаў, якія ад вякоў жылі супольным жыццём. Беларусы разумелі усе труднасці незалежнага існаванья Беларусі, як дзяржавы, калі яна не аднаеца з суседзямі заградзішамі ёй дарогу да мора. З другога боку, беларусы разумелі, што і маленечкая этнографічная Літва з трохмільённым насяленнем ня здолее жыць незалежным дзяржаўным жыццём: яна ў сваіх этнографічных межах мае лішне мала народу, каб сваімі сіламі абараніцца ад пацасцей прағавітых суседаў. А сучасныя выпадкі найлепей паказалі, што значыць апіраць ўесь свой дзяржаўны быт не па ўласной мове, а адно толькі на літакавасці вялікіх дзяржаў, пінчуючых, ведама, выключна сваіх інтарэсаў...

У часе рэвалюцыі 1905 году беларусы і літвіны запраўды ішлі рука ў руку ў барацьбе з расейскімі патрізмамі. Аднак, калі настала парад рэакцыі, у літоўскім грамадзянстве знайшліся людзі, якія началі пагайную барацьбу з беларусамі. Няма што і казаць, што гэта былі літоўскія рэакцыянеры, літубская «чорная сотня». Яны зыйшлі з маскоўскімі чарнасоцэнцамі і зрабілі з імі умову, абяздзяўшыся ў адзінку за

падтрыманьне літвіноў у іх барацьбе з патрізмамі, падтрымліваць маскоўскую «чорную сотню» ў яе барацьбе з беларускім рухам. Многа іншіх хто памятае прыезд у Вільню іраф. Філевіча і яго пераговоры з літоўскімі рэакцыянарамі...

І ўсе-к беларусы не зъмянілі тады сваёго становішча ў адносінах да братніяга літоўскага народу. Яркі доказ гэтага яны далі ў начатку памяцкае окупаціі, і на іх віна, што тагачасныя кіраўнікі літоўскіх палітыкі (Шаўліс, Сметова), наслухаўщи намоваў кайзераўскіх агентаў, парвалі старую дружбу з беларусамі. Калі-ж ўлада кайзера пазла, калі Літва атрымала магчымасць вызваліцца ад апекі нямецкіх імперыялістаў, беларусы з'ялі часці папасае Бацькаўшчыны, якая паводле Берасцейскага міру адходзіла да Літвы, першыя алгукнуліся на кліч літвіноў і паслалі сваіх прадстаўнікоў у дзяржаўную раду Літвы даёлі супольныя працы з літвішамі. Урашце цяпер, калі паводле міру з бальшавікамі літоўская ўлада заняла Віленшчыну і частку Горадзеншчыны, беларускае арганізаціоне грамадзянства падлітоўскіе часткі Беларусі, прынімаючы над увагу агульна-палітычнае палажэнне Літвы, ў сваёй рэзоляцыі з 7 верасьня, пастановіла аддаць на супольны разгляд беларускага і літоўскага ўрадаў пытанье аб спрадвядлівым разгромічэнні Беларусі і Літвы і з'яўрнулася да ўсіх беларусаў у межах Літвы з прызывам да супольнае з літвінамі дзяржаўнае працы.

Зусім натуральна, што беларусы, высказываючы сваю згоду на супраўніцтва з літоўскім народам, жадалі забаспечаныя іх нацыянальных правоў у Літоўскім гаспадарстве. Забаспечаныне гэткае яны разумелі ў форме тэрыторыяльнае аўтаноміі для беларускага часткі краю. Адвак, літоўскі ўрад ня толькі не пайшоў пасустрэчу гэтаму дамаганью, а адмовіў беларусам нават права на персанальную аўтаномію, абвешчаную ўсім народам Літвы законамі гаспадарства. Замест таго, каб даць беларусам магчымасць паставіць сваёго

съюздённая зіма, вось ён і рад усякаму циплу і съветласці.

Спілы ўжо астатнія крыгі па рацэ. Пагрымей гром і пашчапаў пасохшую, трошку ліпкаватую зямельку на густое павучынне, даўши людзям знак, што і гаранць пара. Хоць у полі ў аборках яшчэ поўна вады, але травяныя касынікі пад ёй ля берагоў добра зазелянеліся. Над балотным купнікам, у веснавым паветры, з самае раніцы ўжо купа юца шпаркія кігікаўкі з сваім нясьціханным і задзірлівым: кі-гі! кі-гі! У лядзе-ж, сярод пнёў і леташняга карчэя, забуяла той парою белая буквіца ў свяжусенькія бутоны, алылі і жоўтыя краскі зацвілі. У полі яравым абы дзе і таўкачыкі расцілі. Лес папускаўся. Прыняліся людзі гаранць.

Дзень згону ў нядзелю адбывалі паном. Але на дворныя заворыны, хоць быў чацвер, пагнаў войт усіх-чыста з Пнеўшчыны. Наўмысьля сам прыядждаў, крычэй, што высялковыя зусім ад рук адблісці, робяць толькі сабе — сагваў усіх і патуры ў двор. Паехаў і Тарас. А цімай яго, пачакаўшы, пакуль войт аддаліца ад выселак, вылезлі з гумна, дзе зазвычай хаваліся ў саломе, пасындалі і пайшлі на поле рабіць гаспадару. За узгоркам, ля пушчы, каб на воку ня быць, завінуліся яны аблогу драп' дзед на кані з сахою, а тыя два з матыкамі ля пнёў.

Ціха і пуста навакол. Яны працуяць, а там яшчэ, за якія гоні, стары Яхім статак пільнуець. Волей няма пікога ў полі, усе на згоне ў панскім двары.

Прыемна йці за сахою па съвежай баразёнцы, а злашча, калі побач лес зелиннее першымі ліпкімі лісцікамі. На

дрэвах птушачкі плюць, у балоце жабы квокчуть, сопейка-ж як прыгрэш, дык на лузе траўка прост пад вокам прабіваецца. Усё жывое парыца і лезець у гару да сонца. Падзьмесьці ціхі, пёллы ветрык, і з вербалозу жоўченкі, як вуцяняткі, пух сыплеца. Хораща! Хораща! Шуміць зімля, але ціхусенка на сэрцы.

Хлапец скінуў шапку, патым сеў, разуся і з'язўся за працу лягчэйны, басанож. Дзед зъехаў у нізінку, паклаў саху на бок, даў каню волю на траве, а сам дастаў піпку, выцягнуўши босыя ногі на гладкай маштавай траўцы. Сярэдні, тымчасам, прыкрыў вочы далонюю проні сенца і глядзіць на поле, дзе-б напіца. Аж раптам бачыць ён: бячынічнікі з-над хат угруні і махаець на ратаёў рукою...

Гэй, Янка, падзівіся ты малады!—сказаў сярэдні цімак хлапцу голасна ад невядомае трывогі.

Нам злакі падаець!—адказаў той, і крикнуў трэцяму:—Дзядул, глядзі, во! Усхачіўся дзед, сайшліся ўсе троє разам і глядзіць.

Упякаць трэба, вось яно што...—разумеў стары з нудою на сэрцы.

А чалавек бяжыць, бяжыць па адхону з гары—то на іх махнечь, то на хаты аглядаецца.

— Тарас бяжыць,—пазнаў Янка.

— Адпрагайма!—крикнуў таварышам дзядок.

Шпарка адіруцілі гужы, рассунулі, а хлапец, перавярнуўшы зініу хамут. Пачягнулі саху ў кусты.

М. Гарэцкі.

(Працяг будзе).

Прысяга.

Дзелася тое даўно, яшчэ за паншчынай. Разъвялася шмат цімакоў. Цімачылі ад паноў абы-куды: хто бег на Украіну, хто ўцікаў у вялікія месцы, а хто басцяпяўся на лясах.

Любіў залучаць цімакі люд у глухія высялкі, дзе можна было прыбіца ў парабкі да мужыкоў і жыць, хаваючыся ад начальства.

Забягайі вось так цімакі і ў Пнеўшчыну, невілічкія, убогія выселкі, дзе надта для іх мясціні выгодная. Далёка да панскага двара і да ўсякага начальства, а якія дарогі ёсьць, то зусім малапраездныя. Такая глухамань, што ў вушшу заўсёды лес шуміць, дрэвы стогнучы і гамоняць. Уночы тут зъвярынае выціц і яшчэ нейкі невядомы рогат у лесе. А як съпінесь, здаецца, быццам запраўды ходзяць асілкі ў лясным гушчары, вялікія з тое дрэва, але ціхія шамаюць.

Узімку прыбылі ў Пнеўшчыну трох цімакі і прысталі ў парабкі к Тарасу, бо ён самы заможны гаспадар. Адзін цімак быў дзед, другі—сярэдняга веку мужчына, хворы, апохлы, а трэці малады хлапец. Не пяршина была, што ў выселках цімакі хаваліся, аднак-ж як гэтую тройцу Тарас надта неахвотна прыймаў, быццам чуў баду. Але дужа прасіліся гаротнікі, адых ён і згадзіўся ўзяць іх да сябе за парабкай.

Прышла вясна. Абжыліся трох цімакі, адпачнулі і з радасцю віталі цяпляйши час. На сэрцы ў цімака заўсёды

прадстаўніка на становішча міністра беларускіх спраў, як у сваім часе беларусы ўмовіліся з літоўскай дзяржаўнай радай,—цяперашні літоўскі ўрад паняў сабе чыноўніка, называўшы яго „міністрам“ беларускіх спраў, каторы, утварыўши сваё „міністэрства“ з маскоўскіх чарнасоценцаў, пачаў адкрыту барацьбу з усёй беларусчынай. Даволі сказаць, што за ўесь час літоўскага панавання ў Вільні беларусы не маглі адчыніць ніводнае беларускае школы ў горадзе, хаця пры пемцах тут было шэсць беларускіх школак і цяпер існуюць ужо тры. Літоўскі ўрад не назначыў нават інспектара беларускіх школ, ханя для польскіх і для жыдоўскіх інспектары былі назначаны ўразажаныя прыходу літвіноў у Вільню. Літоўскі ўрад адсылаў беларусаў ва ўсіх справах да міністэрства „беларускіх“ спраў, каторое ўсе беларускія спраўы прости хавала над сукно. Калі-ж беларусы, называючыся на свае умовы, дамагаліся зъмены назначанага літвінамі іхнага найміта і назначэння міністрам беларускіх спраў сапраўднага выбранца беларускага грамадзянства, літоўскі ўрад ня даў ім нават нікага адказу.

Узвімаецца пытаньне: на чым аснована была палітыка літвіноў у адносінах да беларусаў, заняўших зусім лейяльную пазыцыю адносна да Літоўскага гаспадарства? і цяпер мы ўжо маём адказ на яго:

Адказ вось які: надобна таму, як дзесяць год тому назад літоўская чорная сотня запрадавала беларусаў маскоўскім чарнасоценцам, так цяпер літоўскія „соплемісты“ пайшлі на дарозе, паказанай ім іх-же рэакцынерамі, і на думалі запрадаць нас.

Але на гэтым спраўа ня скончылася: расчараўшыся літоўскія палітыканы асаблівым гневам узгареліся на беларусаў. „Самі і бяз вас справімся з беларусамі!—Кампанія, каторая выдае тут пры ўсіх окупаціях літоўскія газеты ў польскай мове, з нязвычайнай злосцю пачала нападаць на беларусаў. Так, літоўскі пайміт, міністэр беларускіх спраў, Семашка, даў у польскую газету („Gazeta Krajowa“) сваю гутарку аб „настраеннях беларусаў“. Як чалавек, з каторым беларускае грамадзянства ня мае нічога супольнага, ён, ведама, ня мог выказаць запрады тое, што думаюць і куды кіруюцца беларусы, дык і наплеск Бог ведае што! Калі-ж адзін з беларускіх дзеячоў даў папу Семашку адказ, як гэта робіцца на ўсім съвеце, у той самай газэце, у якой пан Семашка друкаваў сваю брахню, літоўская газета „Echo Litwy“ востра пакінулася па гэтага дзеяча за тое, што ён асьмеліўся пісаць у польской газэце! А трэба дадаць, што літоўскія газеты адмовіліся прынімаць пісьмы у іх рэдакцыі з высьненнем брахні нават ад Беларускага Нацыянальнага Камітэту — значыць ад зусім офицыйльной беларускай установы!

А вось другі яшчэ ярчэйшы прыклад. Літоўская часопісі „Głos Litwy“, якая свае весткі аб беларусах высысае прости з пальца, надрукавала вялікую стаццю аб ніколі ня меўшых месца пераговорах паміж тутэйшымі беларускімі арганізаціямі і новай уладай генэрала Жэліговскага. Распісаўшыся гэтак доўга аб пябіўшых пераговорах і востра аблаяўшы пры гэтым беларускае арганізацію грамадзянства, газета ў канцы апавяшчае, што гэтае саме грамадзянства ня пайшло на польскія пасулы! Дык скажаце, людзі, за што нас аблаялі?..

А вось за што. Даставішы ад палікоў добры ўдар, літоўскі палітыкі схамянуліся, што іх варожыя адносіны да беларусаў у часе літоўскага панавання

у Вільні трэба нечым вытлумачыць пе-рад літоўскім народам. Што ж тут рабіць? Вось, яны і началі у сваіх газетах лаяць беларусаў нізвоніта, каб пасылья можна было літоўскім сялянам сказаць: „відвіце, якія пагоднікі беларусы,—аб іх жа і газеты вінь што пісалі! Дык як жа з імі жыць у агдэз?“

Такая палітыка на ўсім съвеце называеца правакаціяй. мы пераконаны, што так іе назавуць і наши браты—літоўскія сяляне. Мы верым, што літоўскі народ прагоніць вон сваіх правакатаў, каторыя стараюцца пасвятыць два братнія народы. То, што заўсёды прымушала беларусаў і літвіноў ісці разам, што некалі злучала беларускія і літоўскія сілы на палёх Грунвальду і ў барацьбе з маскоўскімі князямі, тое самае злучае іх і цяпер: гэта—патрэба бараніць нашу і вашу незалежнасць, нашы і ваши нацыянальныя права! і як-бы ві ўлажылася доля Беларусі. гэта супольнасць беларуска-літоўскіх інтарэсаў будзе заўсёды ляяць у аснове беларускай нацыянальной палітыкі: народы сялянскія, народы-земляробы будуть заўсёды шукаць адзін у аднаго апоры, бо ў іх адны патрэбы і адны ворагі!

І. Мялешка.

Мой родны край.

Паўдзённы край— мой родны край,

Але яго я і я зваю.

К далёкім мора берагом

Я толькі ў думках залітаю...

Ні рок зьдзічэлых Аджыкенту,

Ні гордых, мглой акрытых гор,

Ні венавечнай песьні мора,

Што вабе ў сіні свой прастор,—

Нічога гэтага ня знаю,

А палюбіла край другі:

Німа там гор, нама там мора,

Але я зьведала там гора,

Там сіла вырасла душы!

Наталя Арсеньева.

ХРОНІКА.

Беларуская Школьная Рада. Пасылья трахмесячнай бязьдзейнасці быўшага інструктара беларускіх школ у Віленскім п. Правінція Умястоўскага, арганізавалася Беларуская Школьная Рада. Німаючы ні граша на сваю работу, байкатаваная літоўскім урадам у асобе ліхой памяці міністра Семашкі, складзеная з людзей, што мусіць аддаваць блізу ўесь свой час на здабыванье буднага хлеба, Школьная Рада аднак патрапіла павясьці сваю працу і першыя рэзультаты ўжо відаць. У Вільні закладзена за гэты час трох беларускіх пачатковых школы і курсы беларускай мовы. На правінцыі закладзены значны лік беларускіх пачатковых школ і Беларуская Гімназія ў Сывіры, у апошні час разагнатая місцовым польскім камендантам.

Беларуская Выдавецкая Т-ва. што было створана яшчэ ў часах расейскай рэакцыі пад відам акцыйнага таварыства, цяпер рэаргавізагана ў чиста грамадзакую установу пад тым-же назовам. Паводле новай прынятага статуту ўсе даходы т-ва ідуць выключна на пашырэвное выдавецтва. У сбры т-ва прымаюцца працаўнікі на ніве беларускага лісімечтва і выдавецтва.

17-га кастрычніка на агульнай зборы т-ва было выбрана праўленіне, у якое ўвайшлі М. Гарэці (старшыня), А. Луцкевіч (пісар) і кс. А. Станкевіч (скарбнік). Загадчыкам рэдакцыйна-выдавецкай чысці выбраны Я. Станкевіч. Загадчыкам складу — Станілевіч.

Беларускі клуб узнаўляе 26 го кастрычніка сваю дзейнасць і памяшчаеца на Ягелёнскай вул., № 8.

З усіе Беларусі.

З Горадзеншчыны.

(З пісма ў Рэдакцыю).

...Толькі-што вярнуўся з падарожнікі ў Варшаву й Лодзь. Уражэнне агульнае—дрэннае, цяжкое. Нідзе ня чуецца прыхільнасці да беларусаў.

...Надта цяжкое падажэнне нашае Горадзеншчыны. Гроши нама, школы стаць, бо німа чым плаціць вучыцялём. Прывулак гоняць з месца на месца. Кармішль дзяпей німа чым і ня ведама скуль узань. Напішэце, як у Вільні: можа магліб памагчы прытулку матэрыяльна?..

(Подпіс вядомага беларускага дзеяча).

Горка чытаць гэтыя слова, але йшчэ гарчай съвидомасць, што акурат тое-ж самае перажывалі і мы ў Вільні, як за панавання „Zarządu Ziemi Wschodnich“, так пры літоўскім ковенскім урадзе:

(Рэд.).

Беларускі прыпынак і гімназія ў Горадні перанесліся ў будынак Барысаглебскага і Сафійскага манастыроў; будынкі гээнія патрабуюць значнага рамонту, для якога прыпынак мае нікіх грошай. Цікавасць, чаму будынак беларускага прыцынку некаму гэтак прыціці, што прыходзіца дзяцей вывозіць у вільготныя, дзіраваныя кватэры, а вокладі без абalon. Гэсё гэта проці зімы. Ды ўжо сказаць трэба і цяпер на цёпла. Няўжо гэтак было-б зроблена з якім небудзь іншым, не беларускім прыпынкам?

Бедныя сіроты!

(„Беларускія Слова“).

Грамада Беларускага Моладзі ў Горадні.

Праца Грамады з кожным днём значыцца пашыраецца. Ужо зусім з'арганізаваны і прапоцуюць гэткія сэкцыі:

Сэкцыя музыкальная пад кіраўніцтвам п. Амельянчыка стварыла пры Грамадзе струнны аркестр, у склад каторага ўваходзяць 12 асоб. Сэкцыя ў хуткім часе маніца наладзіць концэрт.

Сэкцыя драматычная пад кіраўніцтвам п. Курбекага з'арганізавала беларускую трупу і тэатральную адміністрацию.

У гэтым тыдні мае адбыцца на спэціалістичнай тэатру першы ў гэтым сезоне беларускі спектакль. Гатуюцца да пастаўніцтва „Паўліні“ — Ян Купалы і „Цені“ — Ф. Аляхновіча.

Сэкцыя вокальная пад кіраўніцтвам п. Шаха ўжо склікала распушчаны беларускі хор, у складзе каторага налічваецца калі 60 галасоў.

Статутная камісія ўжо прыступіла да пераглядання статуту.

М. Сывір.

М. Сывір. Мастэчка Сывір—гэта колішняя сталіца Сывірскага беларускага князівства. Цяпер цэнтр аднаго з району Сывірскага павету. Ляжыць яно на берзе візера, якое мае назоў ад мястэчка. Наагул слова „Сывір“ пашырана па ўсёй ваколіцы. Апроч мястэчка і візера масів яшчэ Засывір (мястэчка) і Сыріранка (таксама мястэчка). Гэта ўсё съвядчыць аб даўнейшай папулярызаціі паміж насіленнем нават самага назову свае сталіцы, каторая мусіць не такою была, як цяпер.

Цяпер Сывір—гэта звычайнае мястэчка Беларусі, населеное найбольш жыдамі, а там беларусамі каталикі і праваслаўнымі, якія цыгнунца да палікоў і рускіх. Есць яшчэ тут значны лік старавераў. Цікава, што тут кожная рэлігія мае свой район.

Пасярэдзіне займаюць жыды; яны насяляюць галоўную вуліцу, якая па праўдзе сказаць і складае з сябе ўсё

мястечка; па бакавых вулізках—беларусы каталікі; праваслаўных ні шмат: яны жывуць на Віленскай вуліцы; стараверы зусім асобна пры возерах. Гэта мусіць тлумачыцца іхнімі занятымі. Жыды—гандляры—бліжэй да цэнтру; беларусы—да палёу, а стараверы—да рыбы.

Мястечка беднае, траба сказаць. Некалькі муроў, а то ўсё дзеравяныя, аднашавіхнёвыя дамы.

Гордасць мястечка, як усюды, касцёл. Гэта вялізарны будынак нейкое старое архітэктурны—нявыразлівай, несымэтрычны.

Астача былое славы—асталася гара, якая узвысілася над усім мястечкам і нават над касцёлам, як насыпаны каптур, з якое адкрыты хароши від на акадычныя вёскі і на возера. Цяпер, як гэта ведама, тут адчынялася Беларуская Гімназія, забароненая з прыходам да мястечка польскіх войск.

У сэнсе нацыянальным мястечка съядома слаба, хаты ёсьць ужо некалькі съядомых шчырых беларусаў.

Дварчанік.

Паўстаны ў Беларусі.

На прасторах Беларусі ёсьць некалькі асбных партызанскіх атрадаў якія выступаюць пад беларускім нацыянальным штандарам, змагаючыся за "Незалежную Беларускую Народную Рэспубліку". Вылатнейшым з такіх партызанаў ёсьць атаман, пад прозвішчам "барон Кыш", які сам паходзіць з Полацкага павету, беларус-селянін. Разросшыся яго атрады занялі ўсе лясы па вярху ракі Дзвіны.

У Раслаўльскім і Мсціслаўскім паветах беларускія паўстанскія атрады арганізаваны студэнтамі Горэцкага сельскагаспадарскага інстытуту. Гэтыя атрады, аружжам падтрымоўваючы барацьбу Беларускага Рады за незалежнасць і непадзельнасць свае Бацькаўшчыны, выступаюць пад знакам "Пагоні"; у верасьні сёл. году яны былі найсьцішы у ваколіцах Манастыршчыны.

З такім-ж дэвізамі на самай усходній Смаленскай апэруюць беларускія атрады ў Акуліцкай пушчы і пад Смаленскам. Гэтыя атрады набываюць ўсё больш і больш вагі, карыстаючыся сымпатыямі сялянства, якое памагае ім харчамі і выведамі, хагае ў сябе эмісараў паўстанскіх, якія вярбуюць моладзь у баявый атрады. Першай мэтай гэтых значных сваім лікам атрадаў было ў прошлым верасьні заняцьце Горак і Краснага.

Моц народная, комплектуючыся ў атрады і змагаючыся за незалежнасць і непадзельнасць Масі-Беларусі, ніколі не пагодаіца са зробленым у Рызе падзелам Беларускага зямлі, які адкінуў съятое права народу на самаазначанне і дзяржаўнае будаўміцтва і гэткую рану нанес беларускаму народу. Мір у Рызе ня дасціць міру на Беларусі.

(Б. С.)

Заграніцай.

У Літве.

Частупленыне войск "Сярэдняе Літвы" вызывае вялікае неспакойства у Коўенскай Літве. У Коўне чыноўнікі міністэрстваў паступаюць у войска. Робяцца новыя прызывы рэкрутаў.

Літва і Польшча.

Польскія войскі пазанімалі на паграніччы з Літвой трыя ваколіцы, аб якія між латышамі і літвінамі даўно ўжо йдзе спорка.

Рэдактар і Выдавец: Рэдакцыйная Колегія.

Палажэнье Украіны.

Украінскае Бюро Прэзыдента наказае ўсё узрастаючым паўстанчыкам руху на Украіне. Барацьба украінцаў з бальшавікамі узрасла асабліва наслідку збору хлеба з палёу.

Проці бальшавікоў паўстану народ ужо і па левым і па правым беразі Дняпра. У Палтаўчыне паўстанцы б'юцца пад камандай вейкай назачай Марусі. На лініі Крэменчуг-Палтаўца працуе група атамана Жыгагорава, у Харкаўшчыне—Махно, у Чарнігаўшчыне—Рамаліка, у Харсоншчыне (каля Балты)—Забалотны. На паўночы ад Елізаветграду група Кохнэнкі заняла Умань.

На Кіеў ідзе наступленыне з трох бакоў. Усе дарогі ў Кіеў перарэзаны паўстанцамі. Пад Таращай бальшавікі былі разгромлены, брыгада Будзенага абызброена, а камісары каманданты разстрэляны. З поўночы на Кіеў наступае Мардалевіч. У Кацярынасладашчыне атаман Ільчэнко зьнішчыў бальшавіком усе пераправы на Дняпра.

Урад Пятлюры мае хутка перабрацца з Тарнова ў Камянец-Падольскі і ўжо падгатавляеца да склікання установчага сойму Украіны.

Новая мобілізацыя у Рәсей.

З Масквы наказаюць, што савецкі ўрад загадаў новую мобілізацыю радзіўшыхся ў 1886—1888 г. г. дзеля утварэння работніцкай арміі.

"Kurjer Śląski" паведамляе, што лібашкі порт павінен належаць да Польшчы, бо інакш немагчыма скрунуць з упадку гандаль і промысл у Польшчы, якія ў часы вялікага хатнія і бальшавіцкага вайны ёсьць у катастрофным палажэнні.

Дзе іх дэмакратызм?

Як піша "Gazeta Poranna", дэпутат Лютославскі заявіў у польскім сойме, што Р. Р. С. (польская соцыялістычная партыя), якая ў імі дэмакратіі дамагаеца аднапалатнай систэмы, "прапаўдай змагаеца з праўдзівай дэмакратый: гэта гаводзяць найлепш піперашні часы, калі левые элементы карыстаюцца рэакцыйнымі методамі і ў систэме управленьня ўжываюць гвалту і надужыянья ўлады". "Бо цяперак мы знаходзім подпісы іх партыйных таварышоў (Р. Р. С.) пад уставамі аб абразе маестату, знаходзім іх подпісы пад уставамі аб зачыненні вустаў прэсе, знаходзім іх подпісы пад

рэзнымі тэндэнцыямі, якія зусім нічора супольнага з дэмакратый не маюць". ("Pochodnia.")

Польскае золата.

"Rzeczpospolita" з 21 кастрычніка наказае, што польскі скarb мае золата ўсяго толькі па $35\frac{1}{2}$ мільёнаў нямецкіх марок перадвенчай цэны. Гэтак адна залатая марка мае забаспечаваць ажно 1000 польскіх зольскіх марок.

Англіцкія вучоныя за збратаўніне з немцамі.

Прафэсары і дактары океанічнага ўніверсітэту ў Англіі ў ліку 571 напісалі супольна пісьмо да прафэсароў нямецкіх і ўстрыйцкіх ўніверсітэтаў, закликаючы іх аднавіць прыязныя адносіны, якія ісцінавалі паміж англіцкімі і нямецкімі вучонымі перад вайной. Англіцкія нацыяналісты вельмі абураны гэтым.

Забастоўка англіцкіх капальнічных работнікаў.

У Англіі пачалася агульная забастоўка капальнічных работнікаў, каторая дамагаюцца павялічання платы на 10 шылінгаў у тыдзень і ўчастца ў чыстым даходзе з капальніяў.

З прычыны гэтага забастоўкі прыпынілася праца шмат у якіх галінах вытворчасці, ў якіх працуе агулам калі 2 мільёнаў работнікаў. У портах—застой.

Справа Ірландыі.

Швайцарскія газэты наказаюць, што ў Ірландыі рэвалюцыйны рух мае вялікую сілу. Англіцкі ўрад грозіць ірландцам рэвалюцыйнаму ўраду, што, калі гэны ўрад ня прыстане на аўтаномію, а будзе далей дамагацца поўнай незалежнасці Ірландыі, дык Англія выступіць проці членаў яго, як проці бунтавшчыкоў.

Рэвалюцыйны рух у Індый.

У Індый ў Калькуце, Бомбаі і іншых містах шырыца забастовачны рух на палітычным трунцы. Народ у Індый вельмі востра выступае проці панаваньня Англіі. Рух гэтага падтрымліваецца ў значайнай меры расейскім бальшавікам, каторыя хоцьця гэтак зрабіць англічан больш згодлівымі на мір з Савецкай Расеяй.

ДРУКУЕЦЦА і СКОРА ВЫЙЗЕ ў СЪВЕТ

БЕЛАРУСКІ КАЛЕНДАР НА 1921 ГОД (кірыліцай)

12-ты год выданьня.

ЦАНА 15 МАРАК.

Хто купляе адразу 10 экз., таму спушчаецца 10%; хто купляе 50 і больш экз.—спушчаецца 20%.

Заказы прымаюцца ў Білыні ў "Беларускай Кнігарні", Завальная, 7.

У Ашмяніе у грамадзяніна Тарчэўскага.

ПРЫМАЮЦЦА АБВЕСТКІ!